

รายงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงตามกลุ่มเด็กวัยเรียน (ท02)

สำนักทันตสาธารณสุขได้ประสานให้จังหวัดสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยง ตามกลุ่มอายุ ได้แก่ เด็กเล็ก 18 เดือน ,กลุ่มเด็กอายุ 3 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ,กลุ่มอายุ 12 ปีในโรงเรียน และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ในชมรมผู้สูงอายุหรือในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของ ปัญหาหลักตามกลุ่มอายุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อติดตามและประเมินสถานการณ์ด้านสุขภาพช่องปากของประชาชนตามกลุ่มอายุเป้าหมาย
2. เพื่อให้จังหวัดทราบผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและป้องกันโรค

ระยะเวลา

มกราคม-สิงหาคม 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

1. แบบสำรวจสถานะทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงเด็กเล็ก 18 เดือน, กลุ่มเด็กอายุ 3 ปีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, กลุ่มอายุ 12 ปีในโรงเรียน และกลุ่มอายุ 60 ปีในชมรมผู้สูงอายุหรือในหมู่บ้าน
2. Probe สามารถใช้ WHO Probe หรือ Probe ที่ใช้ในคลินิกได้โดยจัดทำให้

นิยาม

ฟันผุ คือ ฟันที่มีรูผุ (cavity) ที่ด้านใดด้านหนึ่งบนฟัน หรือเป็นฟันผุที่กินลึกเข้าไปใต้เคลือบฟัน มีฟันหรือผุหนึ่งซี่

ปราศจากฟันผุ คือ ฟันทุกซี่ในช่องปากไม่มีประสบการณ์การเป็นโรคฟันผุ ทั้งผุ ถอน และอุด

ฟันตกกระ คือ ภาวะที่เคลือบฟันผิดปกติ ตั้งแต่เห็นเป็นแถบขาวชุนพาดขวางตัวฟัน ไปจนถึงขาวชุนทั้งซี่ ในระดับรุนแรงมีหลุมสีน้ำตาล โดยปกติการเป็นฟันตกกระจะสมมาตรคือเป็นทั้งซ้าย-ขวา

วิธีการ

สำรวจปีละ 1 ครั้ง เก็บข้อมูลโดยทันตบุคลากร จากนั้นสำนักงานสาธารณสุขส่งข้อมูลสำรวจมาที่สำนักทันตสาธารณสุขภายในเดือนกันยายนของทุกปี เพื่อสรุปวิเคราะห์ผลในภาพรวมและเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเอกสารและ website

จังหวัดคำนวณขนาดตัวอย่างจาก

$$n = \frac{Z^2 \alpha/2 P(1-P)}{d^2} * (deff)$$

ผลการสำรวจ(กลุ่มวัยเรียน)

มีจังหวัดส่งข้อมูลมาภายในวันที่ 30 มกราคม 2564 มีจังหวัดส่งข้อมูลเข้ามาทั้งสิ้น 17 จังหวัด พบว่า เด็กปราศจากโรคฟันผุ ร้อยละ 61.4 เด็กที่ไม่มีฟันผุ (cavity free) ร้อยละ 76.2 เด็กมีสถานะฟันตกกระ ร้อยละ 3 เด็กมีสถานะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 20.8 เด็กที่ไม่ดื่ม น้ำหวาน ร้อยละ 41.1 เด็กที่ดื่มน้ำหวาน4-7วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 32.1 เด็กที่ไม่ดื่มน้ำอัดลม ร้อยละ 54.8 เด็กที่ดื่มน้ำอัดลม4-7วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 30.2 เด็กที่ไม่กินขนม ร้อยละ 13 เด็กกินขนม 1-2 ครั้ง/วัน ร้อยละ 74.3 เด็กแปรงฟัน 222 ร้อยละ 31.8

กลุ่มเด็กวัยเรียน	ผลสำรวจปี			
	2563	2562	2561	2560
จำนวนจังหวัด	17	23	36	30
เด็กปราศจากโรคฟันผุ	61.4	59.8	51.3	52.6
ค่าเฉลี่ยฟันผุอุดถอน	0.8	-	-	1.2
เด็กไม่มีฟันผุ (cavity free)	76.2	77.1	71.3	66.3
เด็กมีสถานะฟันตกกระ	3	2.2	3.2	6.9
เด็กมีสถานะเหงือกอักเสบ	20.8	20.4	18.1	24.3
เด็กกินขนม/เครื่องดื่ม/ลูกอมระหว่างมือ	-	-	76.2	60.6
เฉลี่ยครั้ง/วันที่เด็กกินขนม/เครื่องดื่ม/ลูกอมระหว่างมือ	-	-	5.6	1.2
เด็กที่ไม่ดื่มน้ำหวาน	41.1	36.1	39.2	-
เด็กที่ดื่มน้ำหวาน4-7วัน/สัปดาห์	32.1	31.8	22.9	41.2
เฉลี่ยครั้ง/วันที่เด็กดื่มน้ำหวาน	1.5	-	3.7	-
เด็กที่ไม่ดื่มน้ำอัดลม	54.8	33.2	43.1	-
เด็กที่ดื่มน้ำอัดลม4-7วัน/สัปดาห์	30.2	33.7	19.8	38.8
เฉลี่ยครั้ง/วันที่เด็กดื่มน้ำอัดลม	1.4	-	3.7	-
เด็กที่ไม่กินขนม	13	14.1	19.5	-
เฉลี่ยครั้ง/วันที่เด็กกินขนม	1.8	-	1.6	1.5
เฉลี่ยเม็ด/วันที่กินลูกอมหมากฝรั่งเยลลี่	1.9	-	1.6	1.2
เด็กกินขนม 1-2 ครั้ง/วัน	74.3	49.3	57.2	-
เด็กแปรงฟัน 222	31.8	55.4	46.0	-
เด็กแปรงฟันก่อนนอน	-	-	78.8*	75.4
เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวันโรงเรียนทุกวัน	-	-	50.8*	70.9

*มีบางจังหวัดที่ยังคงใช้แบบเดิม

ข้อมูลกิจกรรมในโรงเรียน ในวันที่ 30 มกราคม 2564 มีจังหวัดส่งข้อมูลเข้ามาทั้งสิ้น 17 จังหวัด พบว่าโรงเรียนมีกิจกรรมการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 96.5 กิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน

ดำเนินการทุกชั้นปี ร้อยละ 89.4 โรงเรียนมีการจัดการน้ำดื่มสะอาด ร้อยละ 98.6 มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับ
 ทักษะสุขภาพ ร้อยละ 83.2 มีการติดต่อสถานบริการเพื่อส่งต่อเด็กไปทำฟันหรือมีหมอมารับบริการ ร้อยละ
 98.7 และ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ร้อยละ 86.5

กลุ่มโรงเรียน	ผลสำรวจปี			
	2563	2562	2561	2560
จำนวนจังหวัด	17	23	18	30
โรงเรียนมีกิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพช่องปาก	96.5	99	96.1	-
โรงเรียนมีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันดำเนินการ ทุกชั้นปี	89.4	60.2	86.5	95.1
โรงเรียนมีการขายขนมและเครื่องดื่มที่มีรสหวาน	88.2	-	53.1	26.2
โรงเรียนปลอดอาหารเสี่ยงต่อโรคฟันผุ	25.5	-	-	-
โรงเรียนปลอดน้ำอัดลม	89.4	-	90.6	75.7
โรงเรียนมีการจัดการน้ำดื่มสะอาด	98.6	99.5	90.1	12.3
โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะสุขภาพ	83.2	61.2	75.8	-
โรงเรียนมีการติดต่อสถานบริการเพื่อส่งต่อเด็กไปทำฟันหรือ มีหมอมารับบริการ	98.7	98.8	93.2	-
โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันด้วย ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ ให้ชั้นเรียนอนุบาล	86.5	96.8	86.3	90.7

ผู้รวบรวม นายปางพุฒิพงษ์ เหมมณี
 สรุปรายงาน นส.ณัฐมนันท์ ศรีทอง